ASPECTE RELATIVE LA ORDINEA PUBLICA COMUNITARA
Aspects Regarding the Community Public Order

Lucreţia DOGARU, Professor Ph.D.,
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The need of understanding the new European legal order, set up step by step in the process of formation and evolution of the European Communities towards the European Union, entails an understanding of the fact that the main actors of the European legal scene are the European citizens in the first place. In search of a common identity they are in the same time the recipients and the beneficiaries of the legal provisions created in this process that have embraced the method of integration to the end of gathering closer the European nations as well as conserving its values.

The public European order regards the normative activity of its institutional components (the Commission and the European Parliament, the Council, the European Court of Justice) and the relations between these starting from the idea of distributing the state powers. The EU bodies carry out the European public order as it results from the sources of European law.

The public order of the European Union has, same as the national public order, its dimensions: constitutional, administrative, fiscal, criminal. Its represents the application of European legal provisions in the legal relations of the European institutions and in the relations of the European Union and the member states, based on a jurisdictional control that ensures the respect of these provisions by all the participants at the European legal reports both at European and national levels.

Keywords: public European order, national public order, jurisdictional control.

Potrivit Tratatului asupra Uniunii Europene,[1] regulamentele adoptate de organismele comunitare sunt obligatorii în toate elementele lor şi direct aplicabile în toate statele membre.[2] Curtea Europeană de Justiţie a precizat că în U.E s-a instituit o nouă ordine juridică pentru al cărei beneficiu statele şi-au limitat drepturile lor suverane, deşi în domenii limitate, şi între subiecţii căreia se cuprind nu numai statele membre, dar şi naţionalii lor. Astfel, UE are propriile sale instituţii, propria sa personalitate juridică, propria sa capacitate juridică şi propria capacitate de reprezentare pe plan internaţional. Instituţiile UE sunt de drept public, cu norme ce creează o ordine publică uniformă, statele membre având obligaţia de a garanta ca legislaţia naţională să nu prezinte vreun obstacol la deplina ei eficienţă. Pentru raporturi juridice interne care nu se circumscriu sferei dreptului public comunitar, statele membre îşi vor exercita în continuare suveranitatea.

[1] Tratatul de la Maastricht , intrat în vigoare în 1993, modificat prin Tratatul de la Lisabona, semnat de către statele membre UE la 13 decembrie 2007 a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009;
[2] Art. 249 alin. 2 din Tratat;

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

Dreptul public comunitar – consfinţind ordinea publică comunitară – prevalează faţă de prevederile naţionale constituţionale, administrative şi penale.[3] Această prevalare are la bază ideea că dreptul comunitar este parte a sistemului juridic naţional, dar o parte care are prioritate faţă de întreg, deci aplicabilitate directă. Totuşi, atâta vreme cât statele membre şi-au modificat legislaţiile în sensul alinierii lor la legislaţia comunitară, ordinea publică comunitară se impune fără dificultăţi majore.

Dreptul public comunitar a fost conceput după modelul şi potrivit principiilor dreptului public din statele membre. Dreptul pozitiv dintr-un stat instituie ordinea internă de drept a statului respectiv. Astfel că, ordinea de drept din statul român este rezultatul aplicării normelor în vigoare în statul acesta asupra tuturor relaţiilor sociale ce se derulează şi ce sunt supuse reglementării juridice, cu respectarea principiilor de drept recunoscute şi totodată consacrate. Condiţia obligatorie pentru realizarea ordinii de drept dintr-un stat este legalitatea. Respectiva ordine de drept are două componente: ordinea publică şi aceea privată. Dreptul pozitiv conţine în reglementările sale ordinea publică ideală a statului determinat, dar şi ordinea privată, ceea ce înseamnă că ordinea publică şi cea privată sunt dimensiuni ale ordinii juridice.

Ordinea publică naţională o stabileşte statul însuşi, suveran cât priveşte reglementarea relaţiilor sociale de pe teritoriul său între cetăţeni, între cetăţeni şi organele sale, între organele sale. Astfel că, discutăm despre ordinea publică referindu-ne la activitatea normată a componentelor statului între ele (ordinea constituţională), a acestora în raport cu cetăţenii (ordinea administrativă), la apărarea şi menţinerea ordinii publice (dreptul penal), la ocrotirea proprietăţii publice şi private (ordinea privată şi publică), a drepturilor fundamentale ale cetăţeanului. Se prezumă că statul organizează, apără şi promovează ordinea sa publică exercitându-şi funcţiile ca entitate suverană.

Rezultă că, ordinea publică a UE priveşte activitatea normată a componentelor ei instituţionale (Comisia Europeană, Parlamentul şi Consiliul , Curtea de Justiţie Europeană, Curtea de Conturi) şi raporturile dintre ele, plecând de la ideea distribuţiei puterii etatice, de origine aristotelică. Parlamentul UE nu e legiuitorul, în înţelesul democraţiilor juridice moderne, ci acesta[4], împreună cu Consiliul şi Comisia Europeană adoptă regulamente şi directive, iau decizii şi formulează recomandări şi avize. S-ar putea spune că avem de-a face cu un codrept de decizie şi nu un drept de codecizie,astfel cum observă unii , aşa cum sugerează termenul „împreună”. Textul arată în ce anume constă „legiferarea”: regulamente, directive, recomandări şi avize. Acestea formează aquisul comunitar.[5] Ordinea publică comunitară nu poate avea realitate uniformă şi generală decât dacă statele-membre îşi însuşesc acest aquis. Dar şi Consiliul european are calitate de legislator, în sensul stabilit prin tratate, întrucât adoptă reguli care devin legal obligatorii prin intermediul regulamentelor, directivelor, recomandărilor, avizelor etc. luate împreună cu celelalte organisme europene. E important de reţinut faptul că membrii Consiliului sunt reprezentanţi ai statelor membre, ceea ce înseamnă că acestea sunt implicate direct în actele sale decizionale şi, implicit, în codreptul de decizie.

[3] Bazele principiului rangului prioritar al dreptului comunitar faţă de dreptul naţional au fost puse de către Curtea de Justiţie Europeană prin Decizia din 1964, Cazul Flaminio Costa /ENEL; a se vedea, **G. Fabian,** *Drept instituţional comunitar*, ediţia II, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 72-74.

[4] Pentru îndeplinirea misiunii lor şi în condiţiile prevăzute în art. 249 din Tratatul de la Nisa , semnat în 2001 şi intrat în vigoare în 2003;

[5] Termenul **acquis comunitar** desemnează totalitatea drepturilor şi a obligaţiilor comune care decurg din statutul de stat membru al Uniunii Europene, incluzând, pe lângă tratate, şi actele adoptate de către instituţiile UE;

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

Putem aprecia astfel că este prezentă o suveranitate participativă, adică se creează un nou tip de suveranitate, care nu dezbracă statele-membre de această calitate, ci îi reconfigurează trăsăturile.[6] Suveranitatea de stat are două aspecte: pe de o parte, *autonomie* în organizarea ordinii sale de drept atât ca ordine publică, cât şi ca ordine privată, pe de altă parte *independenţă* faţă de alte state cu care stabileşte multiple relaţii, fără ca acele alte state să-i impună vreo conduită în plan intern sau extern. [7] În exercitarea atribuţiilor sale ca autoritate de putere unică şi indivizibilă pe teritoriul său şi asupra cetăţenilor săi, statul unitar modern şi-a distribuit puterea , fiecare parte revenind unui organ al său.

Statul, indiferent dacă e naţional sau multinaţional, unietnic sau multietnic, statul unitar modern îşi distribuie puterea în componente care o exercită conform cu competenţele ce le atribuie fiecăreia. Instituţiile statului modern unitar constituie un ansamblu complex de reguli juridice în vigoare, de autorităţi investite cu atribuţii, răspunzătoare de strategia şi tactica legislativă, de executarea şi aplicarea acelor reguli, şi pentru care li se repartizează mijloace materiale, financiare şi de altă natură, potrivite.

În Europa constituţională statele membre sunt unitare şi deopotrivă sunt naţionale, cu câteva excepţii. Prin urmare, structura instituţională a Uniunii Europene trebuie concepută ţinând seama de structurile constituţionale proprii statelor unitare naţionale membre, de tradiţiile lor cultural-politice. Dar, UE nu e construită - reprodusă pe modelul statului unitar naţional; membrii ei sunt Comunităţile şi statele semnatare tratatelor, statutul politic al euroregiunilor nefiind unul clar. În aceste condiţii , dreptul public al UE se cristalizează cu dificultate, prin negocieri şi totodată se impune în urma consensului.

Izvoarele dreptului public comunitar sunt: primare[8] şi izvoare derivate[9]. Cele două tipuri de izvoare sunt invocate pentru un *Corpus iuris europensis,* pentru un cod penal european, un cod vamal, un cod administrativ.

După cum se ştie, atribuţiile Uniunii Europene sunt realizate de organismele sale. Parlamentul UE nu e for legislativ ca în cazul Parlamentelor statelor membre; Consiliul, ai cărui membri sunt reprezentanţi ai statelor din Uniune, asigură coordonarea politicilor economice generale ale statelor membre având putere de a lua decizii; el conferă Comisiei puteri pentru implementarea regulilor pe care le stabileşte, putând totodată să impună unele condiţii în exercitarea acestor puteri. În luarea deciziilor, Consiliul european acţionează pe baza unor propuneri sau recomandări ale Comisiei sau, a altor organisme comunitare, întrucât nu are drept de iniţiativă legislativă.

Cu toate că asigură coordonarea politicilor economice generale, Consiliul european nu e propriu zis Guvern şi deşi are putere de decizie, el nu substituie Parlamentului. Preşedinţia Consiliului european revine fiecărui stat membru pentru o perioadă de şase luni. Comisia UE este organ executiv *sui generis,* formată din reprezentanţi ai statelor membre, preşedintele fiind

---

[6] Despre caracterul ireversibil al transferului suveranităţii dinspre statele membre înspre instituţiile UE, corelat cu obligaţia acestora de a lua în considerare deciziile luate la nivel naţional, a se vedea, **D. Năstase, M. Mătieş,** *Viitorul suveranităţii naţionale a României în perspectiva integrării europene,* in Suveranitate naţională şi integrare europeană, Ed. Polirom, Iaşi, 2002, p. 96

[7] Pentru detalii în acest sens, a se vedea, **V. Duculescu, N. Ploesteanu s.a**., *Dreptul Tratatelor,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2006, p.177 şi urm.

[8] Ceea ce e prevăzut în Actul Unic European, Tratatul de la Paris, Tratatul de la Roma denumit şi Tratatul privind funcţionarea UE , cel de la Maastricht, Amsterdam , Nisa şi Lisabona;

[9] Reprezentate de ansamblul legislaţiei elaborată de instituţiile UE sub forma directivelor, recomandărilor, deciziilor CEDO, CJCE, TPICE;

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

desemnat de Consiliu şi aprobat de Parlament. Comisia europeană funcţionează ca organ colegial, fiind guvernată de principiul răspunderii colective. Ea are competenţă decizională şi de executare având totodată şi competenţă de a contribui la pregătirea şi conturarea măsurilor luate de Consiliu şi Parlamentul european în materie de politici comunitare; are atribuţii de control şi de impunere ale respectării legislaţiei comunitare de către statele membre; poate să formuleze derogări de la regulile comunitare, avize sau recomandări. [10]

Tratatele CE au creat entităţi comunitare numite euroregiuni , ce au reprezentare directă în organele de conducere ale UE, alături de statele-naţiuni. Este de observat că statele membre UE au sancţionat în Constituţiile lor inalienabilitatea şi indivizibilitatea teritoriului asupra căruia îşi exercită suveranitatea, dar o euroregiune e formată din două sau mai multe teritorii etatice, cu reprezentanţi în Comitetul Regiunilor. Astfel că, se iveşte întrebarea cum pot locuitorii acestor euroregiuni să fie loiali statelor-naţiuni şi să fie loiali, totodată, euroregiunii în care locuiesc sau să o datoreze numai comunităţii europene renunţând la vechea loialitate? În această privinţă e greu de întrevăzut viitorul, însă, cu certitudine Comisia UE este guvern suprastatal şi transnaţional ale cărui puteri treptat şi cu prudenţă le înlocuiesc pe cele teritoriale ale statelor membre. Legitimitatea sa stă într-o „normă de comportament condiţionat de drepturile universale ale omului şi operaţionalizat prin statute, regulamente şi directive…într-un proces continuu de angajament, discurs şi negociere cu diverşi jucători care operează la nivel local, regional, naţional, transnaţional şi global”.[11]

Aceste organisme ale UE realizează ordinea publică comunitară aşa cum rezultă ea din izvoarele dreptului comunitar, deşi Uniunea Europeană nu are încă o Constituţie în sensul clasic al termenului. Ordinea publică comunitară nu diferă esenţial de semnificaţia ordinii publice interne unui stat. Pe astfel de considerente, orice discuţie privind tema în cauză cere o analiză detaliată a câtorva concepte esenţiale pentru concluzii valide.

Ordinea constituţională e principala componentă a ordinii publice. Izvorul ei formal ar trebui să fie Constituţia şi celelalte acte constituţionale. Prima problemă a unei Constituţii a Uniunii Europene ar fi desemnarea structurii ei în sensul unitar sau federal, ori federativ sau confederativ? Apreciem că pentru state precum Franţa şi Marea Britanie, UE nu trebuie să substituie statul-naţiune, în timp ce, pentru Ungaria şi Portugalia UE trebuie să aibă mai degrabă caracter federal. Pentru ca UE să fie entitate unitară trebuie desfiinţate statele membre, înfiinţate un singur rând de organe centrale, o singură cetăţenie (deci o singură ordine constituţională), unităţi teritorial-administrative comunitare, organele de conducere ale acestora fiind egal subordonate organelor centrale (deci o singură ordine administrativă). De asemenea, pentru ca UE să fie entitate federală trebuie să se accepte realitatea numai a formaţiilor statale, nu şi euroregiunilor; două rânduri de organe centrale – cele ale statului federal şi a fiecărui stat membru; două cetăţenii – cele ale federaţiei şi ale statului membru; în compunerea organului reprezentativ suprem federal se impune să existe două camere, în una fiind reprezentate statele membre; nu în ultimul rând, statele membre să-şi păstreze dreptul la autodeterminare şi posibilitatea de a ieşi oricând din federaţie. Tendinţa de desfiinţare a teritoriilor etatice întâmpină mari obstacole în ceea ce priveşte statutul naţiunilor, diferenţele de dezvoltare

[10] Cu referire la atribuţiile acestor organisme , a se vedea, **G. Fabian**, *op.cit.*, p.155-166;
[11] **Jeremy Rifkin,** *Visul european. Despre cum, pe tăcute, Europa va pune în umbră „visul american”,* Ed. Economie şi societate, Bucureşti, 2006, p. 175;

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

economică şi culturală. Federalitatea este contrară prezumţiei de la care pleacă unioniştii ,aceea că statul-naţiune este sursa conflictelor şi dezechilibrelor social-economice de pe continent.

Adăugăm totodată şi faptul că unele constituţii ale statelor membre (precum cea austriacă, norvegiană, daneză, italiană, germană, poloneză, greacă, spaniolă, malteză şi cipriotă), într-un fel sau altul fac referire la biserica şi religia creştină a cetăţenilor lor. Astfel, preambulul constituţiei germane începe cu termenii „Conştient de răspunderea sa în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor…etc"; art.16 din constituţia spaniolă precizează că „puterile publice vor ţine seama de credinţele religioase ale societăţii spaniole şi vor întreţine relaţii de cooperare cu biserica catolică şi cu celelalte confesiuni"; art.4 din Constituţia daneză stipulează: „Biserica evanghelică luterană este biserică naţională şi se bucură, ca atare, de susţinerea statului"; Constituţia irlandeză, în preambul , afirmă: „În numele Sfintei Treimi, din care derivă orice putere şi la care trebuie să ne referim ca la propriul nostru scop suprem…"; art.2 al Constituţiei norvegiene prevede că: „Religia evanghelică luterană este religia oficială a statului."; constituţia Greciei la art. 3 al.1 stipulează : „Religia dominantă în Grecia este aceea a Bisericii ortodoxe orientale a lui Christos..."

În majoritatea statelor UE, ca şi în ţara noastră, 90% din populaţie se declară creştină. Fondul cultural, tradiţia, mentalul colectiv are inevitabil o dimensiune creştină, atestată de cercetările ştiinţifice . Cu toate acestea, în constituţia noastră, ca de altfel şi în alte constituţii, această situaţie nu e reflectată din varii considerente. Probabil nu le place Dumnezeu, ci Omul, ca entitate universală şi abstractă, aspaţial şi atemporal. Ordinea publică comunitară are ca izvor formal principal Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene în calitate de Carta Europeană a Drepturilor Omului, omul-individ aspaţial şi atemporal. Omul din CEDO nu are nimic european în el, prefigurând astfel o conştiinţă planetară, o universalitate durabilă şi paşnică.

Cu privire la structura politică a Uniunii Europene există două opţiuni, cu efecte asupra ordinii publice europene: federalismul şi anti-federalismul. În acest context, vom face câteva observaţii despre statul-naţiune. Este o realitate istorică faptul că organizarea politică instituţională a depins de gradul de extindere spaţio-temporală a interacţiunilor umane. Accelerarea şi mărirea razei de interacţiuni au determinat apariţia în timp, a statelor naţionale, ce au continuat de la formele anterioare de organizare politico-economică aceeaşi idee: de a proteja proprietatea privată şi teritoriul său, inalienabil şi indivizibil. Numeroase doctrine dispun culturile ierarhic: culturi inferioare şi superioare; la fel sunt dispuse şi civilizaţiile, de obicei după criterii unilaterale. Există de asemenea, opinii ideologice ce împart cultura europeană în estică şi vestică, în catolică, protestantă şi ortodoxă, iar în loc să constate unitatea, ideologii se apleacă asupra diferenţelor.

Statele-naţiuni le oferă indivizilor calitatea de cetăţean, cerându-le în schimb loialitate şi ataşament pentru o istorie comună, o limbă comună, un teritoriu comun, o piaţă comună. Tocmai de aceea ele rezistă cu greu în faţa expansiunii interacţiunilor umane care depăşesc spaţiul juridic naţional. Pe de altă parte, fragilitatea şi vulnerabilitatea noastră individuală căutăm să le apărăm cu ajutorul gândirii, ca proces, potenţată de voinţă şi afectivitate. Omul şi-a apărat fragilitatea şi vulnerabilitatea prin convieţuire şi colaborare, pentru care a edificat ştiinţa dreptului şi cea a politicului, şi totodată şi-a dat reguli pentru multitudinea de interacţiuni şi comportamente sociale ce au vădit permanent această fragilitate şi vulnerabilitate, confruntate cu numeroşi factori de risc cu conţinut universal. Astfel că, statul naţional, afirmându-şi

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

suveranitatea deplină, nu numai că nu poate să facă faţă acestor riscuri cu caracter global dar şi generează noi factori de risc la adresa securităţii oamenilor: războiul nuclear, încălzirea planetei, exploatarea iraţională a resurselor, poluarea, criminalitatea transfrontieră etc.

Statul care îşi revendică propria suveranitate în relaţiile cu alte state, nu o poate face decât fie cu ajutorul unei puteri economico-militare, fie pe bază de alianţe. Ideea de perspectivă a desfiinţării suveranităţii statelor-naţionale în favoarea altui stat, supranaţional, nu face decât să amâne soluţionarea factorilor de risc generate de el însuşi, fapt pentru care se propune două feluri de suveranităţi, complementare şi ierarhic dispuse, astfel încât să rezulte o entitate specifică, eficientă dar şi raţională. În acest context,federaliştii şi antifederaliştii , fac o serie de propuneri întru sporul de securitate privind fragilitatea şi vulnerabilitatea fiinţei umane, de care se preocupă toată elita politică europeană.[12] Majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene sunt unitare şi naţionale; unii guvernanţi promovează o „Europă a statelor", o federaţie de state naţionale suverane, care comunizează anumite atribute, fără a se defiinţa, adică fără a deveni „stat" în înţelesul dat statelor din SUA.[13]

În anii 50, în contextul în care SUA presau imperial asupra vestului european, având ca adversari planetari URSS-ul şi China , UE a fost proiectată într-o concepţie filosofico-politică de tip interbelic. Identitatea naţională nu poate fi înfrântă prin acte normative, nici prin promisiuni sociale şi materiale, cum nu poate fi înfrânt nici rolul statului naţional în controlarea felului în care se realizează libertăţile sale fundamentale (circulaţia mărfurilor, circulaţia capitalurilor, circulaţia serviciilor, circulaţia forţei de muncă). Este adevărat că, reţele economico-politice înfiripate în perioada interbelică, au luat amploare ulterior, astfel încât statul-naţiune de coloratură liberală dovedeşte tot mai evident că îşi epuizează resursele de realitate. Economia şi politica bazate pe reţele multivalente nu mai sunt legate de naţionalitatea, rasa, religia ori sexul oamenilor; reţelele de producători vizează mărirea pieţelor, a costurilor şi a riscurilor, în pofida statelor; reţelele transnaţionale de clienţi, de cercetare ştiinţifică şi tehnologică; coaliţiile supraetatice de partide politice, precum şi reţelele de comercializare a culturii, au la bază o singură idee de o eficienţă greu de evaluat practic: omul cu drepturile lui.

Cheia înfăptuirii Uniunii Europene stă în ridicarea datoriei morale şi a obligaţiei juridice la un plan de ordine publică şi bune moravuri superior statelor membre. Astfel se schiţează un nou spaţiu juridic şi un nou timp juridic. Limitele teritoriale nu tind să dispară, ci limitele teritoriale ale statelor-naţionale. Uniunea Europeană îşi exercită puterea juridico-politică teritorial şi asupra cetăţenilor săi, numiţi cetăţeni europeni, prin autorităţile sale şi cu competenţe proprii, transferând funcţii ale statului-naţiune la sine, afirmându-şi astfel statutul de subsidiaritate.

În consecinţă, urmează o ordine publică proprie cu dimensiunile sale: constituţională, administrativă, fiscală, vamală, penală. Uniunea Europeană se bazează pe arhitectura reţelei economico-politice şi culturale în plan regional, urmând paşii ulteriori ai realizării planului planetar numit Comunitate. Şi chiar dacă aceasta pretinde deocamdată că este un sistem instituţional guvernamental supraetatic, în care statele-naţiuni îşi controlează teritoriul şi

[12] În acest context, fostul premier francez si preşedite al Consiliului european în 2000, L. Jospin declara : „Vreau Europa, dar rămân ataşat naţiunii mele. A construi Europa fără a desfiinţa Franţa sau oricare altă naţiune europeană, aceasta e opţiunea mea politică";

[13]A se vedea, Paul Thibaud, Nation et Europe au XX eme siecle:de la sacralisation negative a la sacralisation positive, Revue Politique etrangere, vol. 65, no. 3/2000

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

cetăţenii, acest control este tot mai mult subminat. Acum cetăţenii statelor-membre pot vota şi candida atât în alegerile pentru Parlamentele ţărilor lor, având dreptul să voteze şi candideze şi pentru Parlamentul UE, semn că într-un viitor previzibil vor fi numai cetăţeni ai Uniunii Europene.

Noţiunea de origine medievală, aceea de subsidiaritate, a fost preluată de către arhitecţii UE din 1992 şi formulată în mod explicit în Tratatul de la Maastricht[14] în art. 3 B, astfel: „Comunitatea acţionează în limitele competenţelor care îi sunt conferite şi de obiectivele care sunt înscrise în prezentul tratat. În domeniile care nu cer competenţa sa exclusivă, Comunitatea nu intervine, conform principiului subsidiarităţii care dacă şi în măsura în care obiectivele acţiunii înfăţişate nu pot fi realizate într-o manieră suficientă de către statele membre şi pot deci, funcţie de dimensiunile sau de efectele acţiunii înfăţişate, să fie mai bine realizate la nivel comunitar. Acţiunea Comunităţii nu excede ceea ce e necesar pentru atingerea obiectivelor prezentului tratat". Subsidiaritatea[15] se referă la o stare, o situaţie în care se află un element în raport cu funcţionarea întregului, adică nu e indispensabil funcţionării unui sistem. Ideea subsidiarităţii priveşte rolul oricărei autorităţi, nu neapărat autoritatea etatică. Ea pretinde că în societate nici o autoritate nu-şi poate depăşi domeniul de competenţă, fiecare având autonomie în îndeplinirea funcţiilor stabilite, sub cupola Constituţiei. Statul este subsidiar în sensul că serveşte ca element secundar de autoritate în sistemul organelor de autoritate şi putere socială, rezultând secundaritatea acţiunii societăţii sau a statului în raport cu individul. De aceea subsidiaritatea este principiu de ordine publică, în care autorităţile superioare nu impun, ci completează prin intervenţii legale acolo unde autorităţile inferioare nu pot efectua. Subsidiaritatea slujeşte apărării drepturilor fundamentale ale omului, diminuând monopolul etatic. Ea are trei trăsături eseţiale: complementaritate, flexibilitate şi utilitate.

Statul subsidiar nu mai deţine monopolul controlului social, acest control revenind tuturor organelor de autoritate şi putere socială, prin distribuire, care este strâns asociată cu stabilirea riguroasă a competenţelor acestor organe astfel încât nici unul să nu fie mai puternic decât altul.

Complementaritatea e necesară, dar nu şi suficientă realizării subsidiarităţii etatice; aceasta trebuie să fie şi flexibilă, adică, distribuirea autorităţii şi reglementarea competenţelor să facă posibilă activitatea autonomă a fiecărui organ în îndeplinirea atribuţiilor de a realiza direct solidaritatea socială. „L'Etat subsidiaire pourvoit a ses fins – harmoniser la liberte d'autonomie et un ordre social juste – par la maintenance et le developpement d'une societe d'autorites plurielles et diversifies".[16]

Utilitatea subsidiarităţii statului se vădeşte în calitatea acestuia de a concilia între nevoia de justiţie socială şi necesitatea de a fi respectate libertăţile. Această conciliere operează în ideea că intervenţia etatică trebuie să fie limitată la utilitatea impusă de insuficienţele sociale

În conformitate cu principiul subsidiarităţii, consecinţă directă a principiului priorităţii, Uniunii Europene nu îi vor fi atribuite sarcini pe care statele membre nu le pot îndeplini în mod eficace.[17] Protocolul cu privire la principiul proporţionalităţii şi

[14] Tratatul de la Amsterdam, precizează ulterior, în art.3 B, dimensiunile şi finalitatea subsidiarităţii;
[15] Subsidiar = care serveşte ca element secundar, accesoriu, auxiliar, complinitor, suplimentar, pe lângă aceasta; „subsidiaire-secondaire, accesoire", cf. Dictionnaire Le Petit Robert, 2013, Paris
[16] **Chantal Millon-Delsol,** *L'Etat subsidiaire*, Col. Leviathan, PUF, Paris, 1992, p.10
[17] Raportul Comisiei Europene din 16 iunie 1978;

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)

subsidiarităţii, anexat la Tratatul de la Amsterdam, stabileşte că, criteriile centrale pentru reglementarea unor domenii la nivel comunitar şi nu la nivel naţional sunt reprezentate de conţinutul obiectivului urmărit precum şi de posibilitatea realizării acestui obiectiv doar la nivel supranaţional.

Efectivitatea acestui principiu, ca şi mod de delimitare a competenţelor, este limitată, pe considerent că nu există o instanţă independentă, competentă să verifice aplicarea acestuia.[18]

[18] A se vedea, *Cauza 233/94, Germania versus PE şi Consiliu*, în Culegerea din 1997, I-2405.

BDD-A23462 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:49 UTC)